

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Svccinctam Doctrinarum Asceticarum Svmmam Comprehendens - Quam
ad majorem omnium in Ascensi proficere cupientium utilitatem ac
subsidium

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1685

§. 2. De Justitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48214)

bus, & displicere reformidat, nunquam consilia prudenter concepta exequetur. Prima virtus Prudentis, hominum de se iudicia spernere. Si vis beatus esse, inquit Wido, hoc primùm cogita, æternorum intuitu contemnere, & contemni. Tertia: Magnarum rerum etsi successus non fuerit, honestus est ipse conatus; nec honestus tantùm, sed meritorius etiam, quia coronat DEUS voluntatem, ubi non invenit facultatem.

IV. Tertium est, ut præcipuas proprietates Prudentiæ bene intelligat, & observet, quarum tres sunt præcipuæ. Prima *simplicitas*: Quam Servator ipse indicavit, dum Apostolos monuit, ut essent prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ; nihil scilicet fraudis, aut sinistrae intentionis electioni aut consilijs admiscendo. Secunda *tarditas*: Certè Democritus Ætolus nullam rem tam inimicam esse consilijs dixit, quàm celeritatem: præcipitata enim consilia si in transversum agantur, nullâ pœnitentiâ in melius revocari possunt. Tertia *celeritas*: in executione videlicet, juxta commune proverbium, quo dici solet: diu delibera, citò facito.

§. II.

De Justitia.

I. Est habitus voluntatis ad suum cuique tribuendum inclinans; de qua Virtute Sequentia Ascetæ scienda sunt.

II. Primum est, ut, cùm justitia sit virtus ad jus suum cuique tribuendum inclinans, bene cognoscere studeat, quod sit jus illud, quod variis Personis tribuere debeat. Nimirum 1. DEO amorem, reverentiam,

tiam, obedientiam, gratitudinem. 2. Sanctis cultum, fiduciam, imitationem. 3. Superioribus reverentiam & obedientiam. 4. Parentibus pietatem, honorem & gratitudinem. 5. Benefactoribus beneficentiam, gratam memoriam, prædicationem & compensationem. 6. Senioribus & Majoribus observantiam. 7. Æqualibus concordiam & affabilitatem. 8. Superioribus prudentem directionem, liberalem sustentationem, discretam correctionem. 9. Pauperibus compassionem, misericordiam, & liberalitatem.

III. Secundum est, ut magnam de necessitate utilitate hujus virtutis æstimationem tum ipse concipere & efficere poterit. 1. S. Scripturæ seu Salomonis centis: Rex justus erigit terram, Rex qui judicat in veritate pauperes, thronus ejus in æternū firmabitur, & sapientum Ethnicorum: nam, Plutarcho teste, nihil egregium, nihil tam proprium Regis (quidni cuiusmodi Christiani?) esse videtur, quàm justitiæ operam. 2. Cuiusmodi iudicio, jus & æquitas sunt vincula civitatum: & fundamentum perpetuæ commendationis & famæ existit, sine qua nihil potest esse laudabile. In hoc Augustum: pietate & justitia Principes Dei funt omnium hominum: nam, ut Cicero rectè advertit, hujus virtutis vis est, ut nec ij quidem, qui maleficis scelere pascuntur, possint sine ulla particula justitiæ vivere. Hinc Hesiodus prudenter conclusit;

Hâc una Reges olim sunt sine creati,
Dicere jus populis, injustaque tollere facta.

IV. Tertium est, ut regulas quasdam discat, & atque ad justitiæ perfectionem obtinendam opponat, quales sequentes à Lipsio in Politicis assignantur.

1. Nihil in penatibus venale sit, aut ambitioni perviū;
quia hæc duo vitia sunt extremus hostis justitiæ. 2. Cau-
sas reosque semper audire oportet: quia inauditi ac
indefensi, tanquam innocentes pereunt, Tacito teste.
3. Novæ leges parcè ferendæ: nam & illud verum
Taciti effatum: Corruptissimâ republicâ plurimæ le-
ges; certè si hoc ævum aspicias fateare, ut antea flagi-
tiis, sic nunc legibus laborari. 4. Leges ab ipso Le-
gislatore accuratè observentur: nam in his, juxta Ari-
stotelem, salus reipublicæ sita est. Et, ut sapienter nota-
vit Seneca: Minimum decet liberè, cui nimiùm licet.
5. Justitiæ rigor clementiâ temperandus: nam invisa
imperia nemo retinuit diu.

V. Si tamen pœna infligenda sit, juxta sequentes
regulas exigatur. 1. Tardè veniendum ad supplicia:
propè enim est, ut libenter damnet, qui citò, Seneca
teste; præstatque, Cicerone monente, vitiosas partes
sanare, quàm exsecare. 2. Non nisi publica utilitate
suscipienda: aut certè, si propria res Vindicantis agitur,
dissimulet, ac vultum induat tanquam invitus, ac cura
magno tormento ad castigandum veniat. 3. Ad exem-
plum omnia referenda, non ad ultionem: itaque ab ira
abstineatur; nam quis membra sua odit, cùm abscindit?
4. Pœnæ sint è moribus receptoque ritu: nam lædit,
quidquid in his novum aut nimiùm; crudelèsque me-
ritò censentur, qui puniendi causam habent, non mo-
dum: oportet, inquit Aristoteles, supplicia more Pa-
trio sumi. 5. Æqualitas servetur: n si fortè ali-
ud in nobilibus prudentia suadeat; nam & à Me-
dicis quanquam in adversa valetudine nihil servi à li-
beris differant, molliùs tamen liberi clementiùsque
tractantur, ut sagaciter advertit Plinius. 6. Nun-
quam

quam Legislator ipse per se supplicia exigit: nante Xenophonte, ubi pœnarum aut coërcitionum est, aliis id delegandum, ubi præmiorum aut rerum, ipsi obeundum; hinc Nero, Senecâ testis traxit oculos, iussitque supplicia, non spectavit, rarum supplicium à multitudine exigendum sit, et uno ictu feriantur, Lipsio, Tacitôque suaserunt nam repetita & frequens vindicta, paucorum coërcit reprimit, omnium irritat. Incide semel, inquit, Ciceronius, quidquid incidendum est, & tum malagmatica bene hæc bina: prius beneficiis in alios auctam laudem tuam testificare; & tum vindictam in rerum malis ministros derivato; gaudet enim vulgus, nec iram in iræ ministros, nec ullam potentiam scelestam firam cuiquam esse diuturnam.

§. III.

De Timore DEI.

- I. Est Virtus, quâ quis DEUM offendere met; de qua tria Asceta bene apprehendere, aliique culcare debet.
- II. Primum est, ut bene discernere discat tres generem timorem, Servilem, Mercenarium, & Filiale, & suis quemque momentis æstimare nôrit. Sciatque, etsi priores duo timores minùs perfecti sint, tamen propterea minùs utiles censendos, aut omnino negligendos esse, cum & bonum habeant objectum, scilicet incolumitatem sui, & fructus optimos, dum à peccato retrahunt hominem, & viam ad justitiam & caritatem parant, uti præter alios clarè Cassianus docuit, dum dixit: Est gradus cuiusdam profectus, dum vel pœnarum metu, vel præmiorum spe incipit